

DRAGI STARI IN NOVI RAČUNI

DUŠAN NOVAK

Delegat iz Celja zameri strokovnjakom, da silijo prebivalce piti podtalnico. Če je tu v ozadju zgolj nerazgledanost, bi kazalo poudariti, da so (bile) podzemeljske vode v prodnih rezervoarjih med najbolj kakovostnimi in se iz teh rezervoarjev oskrbuje s pitno vodo prebivalstvo tudi še drugod v Evropi in Severni Ameriki.

Ker pa so ti rezervoarji po pravilu ravnine, kot pri nas Ljubljanska kotlina, Dravsko polje, Celjska kotlina itd., vanje pritiska vsa različna struktura in kmetijstvo. Ko popuste meje zadrževanja onesnaževanja, občutimo, kakšne so posledice.

Porabnik pa ima svoje zahteve: da je dovolj vode na voljo, da je kakovostna in da je blizu kraja porabe. Dolgi cevovodi so dragi, plačati pa jih mora porabnik v ceni vode.

V naših goratih krajih je le malo izdatnih virov in še ti so povečini v zakrasedlih masivih. Znano pa je, kakšen je pretok vode v zakrasedem svetu: vodne količine se hitro spreminjajo, kakovost je prav tako spremenljiva in voda je zelo podvržena onesnaževanju.

Take so tudi razmere v naših Alpah, na območju Julijskih in Savinjskih Alp. Vse to območje je zgrajeno iz karbonatnih kamnin, ki so globoko zakrasedle.

V ta svet nezadržno prodira turizem s svojimi negativnimi posledicami, z negativnimi vplivi gradnje in povečevanja koč, s hoteli, žičnicami, smučišči, z naselji počitniških hišic itd.

Kraška podzemeljska voda se pri hitrem pretakanju po razpokah ne prečiščuje, nečistoče hitro odteka po razpokah do bližnjih izvirov v dolinah. Te izvirne pa bi seveda hoteli zajemati za oskrbo širokega slovenskega prostora z vodo.

GREZNICE BREZ DNA

Kaj si na primer obetamo od Bistrice v Vratih? Po količini je vode resda kar dovolj, dolina pa sodi v okvir Triglavskega narodnega parka. Ob potoku poteka dokaj prometna cesta do Aljažvega doma; motorni promet je kar gost, vozijo avtobusi, pri Domu so parkirišča in možnosti za taborjenje brez urejenih sanitarij, želijo širiti tudi druge zmožljivosti. Vse to je le nekaj desetnih metrov nad izvirom Bistrice na Turkovi planini. Vse nečistoče, ki niso ravno nedolžne, prodirajo skozi naplavino proti izviru.

Izpod Stene izvira potok, ki nekaj nad Domom ponikne. Za ta potok je dokazano, da se napaja iz območja ledenika, kar pomeni, da ga tudi prenovljeni Triglavski

dom »bogati« z otekanjem svoje greznice, ki seveda nima dna in se prazni kar v razpoke...

Tudi to je še dodatek h kakovosti izvira Bistrice.

Idealno bi bilo, če bi cesto do Doma zaprli za motorni promet in dovolili le tri, štiri vožnje avtobusa, kar naj bi bil tudi oskrbni prevoz za obe turistični postojanki. Koč naj bi ne širili, urediti bi morali kanalizacijo. Vse drugo, kampiranje in parkiranje, naj ostane na robu Mojstrane, za kar je tam dovolj prostora.

To ni edini primer iz Alp. Onesnažen je menda celo že izvir Soče. Odkod le? V njenem zaledju je Vrščič, kmalu pa priteka v Sočo tudi onesnažena voda iz Rabeljskega rudnika.

Onesnažena so Triglavska jezera, prizadeto in ogroženo je tudi Bohinjsko jezero. Za oskrbo z vodo zelo perspektivno območje Voj je tudi pod udarom.

Center na Krvavcu in območja počitniških hišic seveda ne vplivajo pozitivno na zajetje pitne vode za velik del spodnjegorenjske ravnine.

In tako dalje in tako naprej!

Kaj torej storiti? Če lahko še kaj rešimo, lahko rečemo, da je treba omejevati prodiranje turističnih gradenj v gore, nad izvire, vsekakor pa je treba podrobneje poznati podzemeljske poti vode. Pri tem se je treba zavedati, da res nimamo več veliko dobre vode.

TURIZEM NA VRHOVIH

Tudi drugačen del Alp, Pohorje, ni povsem brez pomena za oskrbo s pitno vodo. To območje ima dovolj vode in celo naseljenost ni prevelika, da te vode za oskrbo obrobni območij ne bi mogli izkoristiti. Vendar se tudi tu pojavlja turizem: Areh, Trije kralji, Rogla, Kope...

Vse po vrhovih! Dostopne ceste so občasno zelo prometne tudi zaradi intenzivnega gozdarjenja. Turistični in drugi objekti imajo seveda greznice, katerih vode se iztekajo v konstantnem potoku v bližnjo grapo. Seveda v bližini in v vplivnem območju takega centra ni več možnosti za kakovostno vodo. Inšpektor kakopak predpisuje nepropustno greznico, kot da je to rešitev. Toda potoki so onesnaženi že od samega izvira, saj je mogoče dobiti lokacijo za gradnjo hiše prav na izviru...

Bojim se, da je že kar pozno za razmišljanje, kaj sedaj. Prihajajo že računi za včerajšnje napake, za napačne ocene načrtov, ki so bili videti tako idealni. In računi so dragi. Le kdo jih je dolžan plačevati?